

572
1990

ՀԱՅԿԵՆԻ
ՆՈՒՆԱԴՐՈՒՄ

ISSN 0132-5965

ՀԱՅԿ

1990 Ն, ԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՄ

გული

ნიკო ლორთქიფანიძე

მოკვდა.

დის ნაზ ხელს არ გაუსწორებია სასთუმალი; იდუმალის მწუხარებით არ შემოუხედავს ავადმყოფის ოთახში სატროფოს თვალებს; ნაცნობებს არ მოუკითხავთ; უკანასკნელ წამს შენდობა არ მიუღია იმ მშვიდ, წყნარ აღამიანისაგან, რომლის ძალა აღარ სწამდა, მაგრამ დამაშვილებელი სიტყვების მისგან გაგონება მაინც უნდოდა; დედას არ დაუყრია ცხარე ცრემლები. მოკვდა უცხოეთში.

— ათასი სნეულებით იყო ავად, არავითარმა წამალმა არ იმოქმედა, — იმართლებდა თავს ამხანაგთა წინაშე ექიმი.

ცხედარი გაჭრეს.

პროფესორმა ხელები ჩამოუშვა და გაკვირ-

ვებულმა წამოიძახა:

— შეხედეთ, ბატონებო, ეს რა ამბავია?! ერთმანეთს შესცქეროდნენ.

— ბატონებო, გული, გული სადღაა?

გულის მაგიერ ფერფლიღა დარჩენილიყო. დეპეშით გაგებულნი უბედურებისაგან თავზარდაცემული დედა შვედია საყვარელი შვილის ობლად დატოვებულ ოთახში. ქვითინებდა: ასე გამოძიმებტე ქერივი ოხერი? სადაა შენი კარგი გული, ამდენის ვაითა და უით რომ ჩავიდგი საგულეში?

კვლიდან პატარა რუქამ გასცა პასუხი: — შე დავაჭკნე!

— შე დავწვი! — გახმაურდა სურათი მაგიდაზე.

სიტყვები არავის გაუგონია.

მინიატურა ნიკოლოზ ლორთქიფანიძის მიერ

ქანა მიღის სკოლაში

ქართული
ლიტერატურა

ნესტან კუპრაძე

ანაბანა, ანაბანა,
დედამ წიგნი მომიტანა.
იაკობის „დედენა“,
საქართველოს მზე და რწმენა.
— მუდამ გკონდეს ამ დღის სხივანა!
კობტა ჩანთა მისახსოვრა.
შემომცინის ბუბო ანა:
— ბიჭი უნდა შენისთანა!
სკოლისაკენ მაცილებენ
კობა,
კობა,
თაკო,
ლელა,
მოსწავლე რომ გავხდი უკვე,
უხარია ეველას, ეველას.
— აბა, შეილო, გვასახელე! —
დედიკონა მკონცის ტბილად.
— იოჩაღე! იბეჯითე!
არ გავუხადო განაწბილად!
ჩემი ქვეუნი მზე დამნათის,
ოქროსფერი სხივით მლოცავს:
— ასახელე საქართველო,
დიდი ბიჭი გახდე როცა!
სკოლისაკენ მაცილებენ
საქართველოს ღურჯი მთები.
მშობელ მიწის სიყვარულმა
გამომასხას ღამის ფრთები.
სულ ხუთბზე შევისწავლი
ჩემი ხალხის ანაბანას.
საქართველოს ვათქმევინებ:
— იოჩაღ, ქართველს ამისთანას!

19.3.24

საქართველოს
ქართული
ლიტერატურა

გამზეურება

ავთანდილ ალაიშვილი

მხატვარი თამაზ ხუციშვილი

ბოლშევიკებმა და ფაშისტებმა ერთ-მანეთში ომი რომ გამართეს, პაპაჩემი შვილი-რვა წლის იქნებოდა. პაპას გონათლივ ახსოვს, იმ დროს როგორ ყმუოდა სოფელი და ქალაქი, დამდამობით როგორ აბნელებდნენ ქურჩებსა და სახლებს, ვაი, იმის ბრალი, ვისაც დაგმანული ფანჯრიდან სინათლის სხივი გამოეპარებოდა. იქით ფაშისტების ეშინოდათ, აქეთ — ბოლშევიკების.

ბავშვებო, მე პაპაჩემმა ნათლივ ამიხსნა, ვინ იყვნენ ბოლშევიკები, ისინი ხალხის ის ნაწილია, რომლებიც არად აგდებენ ქართველებისა და სხვა ერების წეს-ჩვეულებებს, მაგათი ზნე ასეთია, ყველამ ერთი კაცის ჭკუაზე უნდა იაროს.

ფაშისტებიც თითქმის ბოლშევიკების სანამყენეზე ამოიყარნენ. მათაც დიდი სურვილი ჰქონდათ, ყველა ხალხი გერმანელებს მონა-მორჩილი გამხდარიყო.

ამ ბოლშევიკებსა და ფაშისტებს წი-

ნამძლოლად ლენინი, სტალინი და ჰიტლერი ჰყავდათ, ვინც მათ წინ აღუდგებოდა, სიმართლეს იტყოდა, ხალხის მტრად აცხადებდნენ. აი, ამ საკენკით გაბოროტებულებს დაახოცვინეს უამრავი მართალი და პირშიმთქმელი.

იმუამად საქართველო დაიმშა, ხალხი გაბოროტდა, ტვინი გადაენისლა და დაერივნენ ნათესავსა და მოძმეს. ადრე ასე არ იყო, საქართველო კაი უმითა და კაი პატრონით ცხოვრობდა. კაი უმა დოვლათს ქმნიდა, კაი პატრონი საქართველოს სამინებს იცავდა. ეჰ, შეცდა კაი პატრონი და ჩვენი თავი ჭერ 1801-ში და ახლა 1921-ში რუსის ჩექმის ქვეშ მოაქცია. მე-19 საუკუნეში ღმერთკაცი ილია ჭავჭავაძე გამოავიჩინა, გვიქადაგებდა მდიდარსა და ღარიბ ქართველს ერთმანეთი გიყვარდეთ, მდიდარმა ღარიბი გაამდიდროს, თქვენი ქვეყნისა და საკუთარი თავის გამგებელი თქვენ იყავითო, მაგრამ ვინ

დაუჭერა, აპყენენ ბოლშევიკებს, ღარიბმა მდიდარი უნდა მოსხოს, თუ უნდა, რომ შეძლებული გახდესო, და აი, ამ გონდასე-ტყვილებმა მოგვიკლეს ბრძენი ილია.

დავრჩით ასე მარტონი.

ერთი-ორი წელი — 1918 წლიდან 1921 წლის 25 თებერვლამდე — ასე თუ იხე დამოუკიდებელნი ვყოფილვართ, ამ-ბობს პაპაჩემი...

კიდევ ერთხელ მოკლეს ჩვენი საქარ-თველოს თავისუფლება, მაგრამ მტერმა უნდა იცოდეს, შვილო, რომ უკვდავი არა კვდება. ბოლშევიკებმა გავიპარტახეს საქართველოს მიწა-წყალი, დავინგრი-ეს ეკლესიები, გავინადგურეს სალოცა-ვი ხატები, გულიდან აგვაგლიჯეს სახა-რება. მალვითლა გვიკითხავდნენ ბებიები და ბაბუები. ეჰ, ხალხმა დაკარგა სახარე-ბის შეცნობის უნარი.

— რატომ, პაპა, მე ხომ შეცნობილი მაქვს სახარება, — პაპას ჩავვუკერი საუ-ბარში.

— ამ ხნის კაცი, მე ვერ ჩავღრმავდი სახარების სიბრძნეში და, ერთი ეს გა-მაგებინე, შენ ეს როგორ შეხძელი, — ღიმდაფენილი შემეკითხა პაპაჩემი.

— პაპი, ამ ზაფხულს, სოფელში რომ გამგზავნე, ერთხელ ჩხუბს შევესწარი, ოყლაყა ვანუა ყარაულმა ჩახსენიანთ გუ-გულა ვაშლის ბაღში ქურდობაზე დაიჭი-რა, დააწვინა და წკეპლით უნდა აეჭრე-ლებინა მისთვის ზურგი. მე ოყლაყა ვა-ნუასთან მივედი, წამით შევაჩერე და ვუთხარი, სანამ გუგულას გაროზგავ, ერ-თი უნდა შეგეკითხო-მეთქი. ოყლაყა ვა-ნუამ წარბი აჭიმა და სიტყვა ლამის წკეპ-ლასავით გადამიჭირა: შემეკითხეო!

მეც შევეკითხე: — ძია ვანო, ბავშვო-ბაში ხილი თუ მოგიპარავს?

ოყლაყა ვანუამ ცივად ხელი უშვა გუგულას, წკეპლა მოისროლა და გუგულა უვნებელი გაუშვა. კარგა ხნის დუმილის

შემდეგ, ოყლაყა ვანუამ მკითხა, ბალო, ეგ სიბრძნე მაგ გონების ქურტლიდან და-გისხლტა, თუ იგავი მოიშველიეო? მე ჩამეცინა და ვუპასუხე, ეს და უფრო კარ-გები სახარებაში წერია-მეთქი! — შენა მა-გის მომძებნი და წამკითხველი რანაირად იქნებო? მე შენზე, პაპი, შენზე ვუთხარი, პაპაჩემი მკითხავს-მეთქი. პაპაჩემს თვა-ლი აუწყლიანდა, ლოყები შეეფაკლა და დაწვებზე ცრემლი ჩამოუცვარდა. გაახარა სიკეთემ.

პაპაჩემს თვალის უბიდან ცრემლები რო ამოუშრა, ვკითხე, ბავშვობაში ხელი არ წაგცდენია რამეზე, არ მოგიპარავს? შენ ხომ ამბობ, ძალიან გვიჭირდაო.

— კი, შვილო, უსაშველოდ გვიჭირდა, მამაჩემი ქერჩის ფრონტზე გააგზავნეს, სადაც ქართველებს განუკითხავად ხოცა-ვდნენ. დავრჩით მოხუცებული, წელგად-რეკილი პაპის ანაბარა. გაჭირვებული და გამწარებული ბერიკაცი ერთი კვირა ყა-ჩალადაც კი გავარდა, ბოლშევიკებისა და ფაშისტების ჩხუბში ქართველები რა შუ-აში არიანო? ბებიაჩემი უკან გამოედევ-

ნა: რას შვრები, ბერიკაცო, შენი ხუშტურების გამო ჩვენ ხომ ხეირს არ დავყაყრინან, და შვილიშვილებსაც ამოგვიხოცავენო. დააბრუნა პაპაჩემი და ის გიმნაზიადამთავრებული კაცი, ჩვენ რომ შიმშილით არ დავხოცილიყავით, ფაეტონის კოფოზე მეფაიტონედ შემოჭდა და დილიდან საღამომდე იჯარით აყვანილ ცხენებს აჩუ-აჩუ-აჩუს უყიფინებდა. ერთი ძაღლიც გვეყავდა, აღმასას ვეძახდით, იმ შიმშილობის ფაშს ლუკმას ველარ ვუწილადებდით, ჭურჭლის ნარეცხით თუ გავიდოდა იოლას. ერთგული იყო. ჩვენი ეზო-კარი არ მიუტოვებია. ბებიაჩემი უურფხიზლად იყო, ძაღლმა არ დაიყმუვლოს და ვინმემ ტყვია არ აძგეროსო. აღმასა კრიჭაშეკრული იწვა გომურის კართან და ნაჭაფარ ცხენებს ყარაულობდა.

ერთხელ შებინდებისას აღმასა უგულოდ მეთამაშებოდა და გასაქცევად იწევდა, მე გასაქანს არ ვაძლევდი, მერე ამისხლტა ხელიდან. მე ავედევენი. ის ვერ მამჩნევდა, გადადიოდა ღობიდან ღობეზე, ყორიდან — ყორეზე, და ბობოლა აღმას-

კომის თავმჯდომარის გალავანს შიადგა, შეხტა გალავანზე. გალავნის იქიდან გერმანული ნაგაზების ყეფა ისმოდებოდა. ჩვენმა აღმასამ ერთი შეუბუხუნა და დაადუმა. გადაეშვა ეზოში და მეც მას მივყევი, გაირბინა დიდი საბოსტნე და მარანს შიადგა, დაჭკრა თათი მარნის კარს და შეაღო. მეც შევეყევი. მარანი ხილისა და პურის სუნით იყო გაუღნითილი, აღმასა ჭერ სამფეხა სკამზე შეხტა, მერე იქიდან ძველებურ დაბალ კარადაზე, და ხარხაზე ჩამოკიდებულ ღორის ნაჭერს მიახტა; ასე იქამდე იმეორებდა, სანამდის ღორის ნაჭერი ხარიხიდან არ ჩამოგლიჯა, დაავლო პირი და სახლისაკენ გააქანა.

ჩვენს ეზო-კარში ნადავლით დავბრუნდით. ღორის ნაჭერი შებოლილი და ისეთი მადის მომგვრელი იყო, რომ ველარ მოვითმინე და ჩავკბიჩე. საღ იყო და საღ არა, ბებია წამოგვადგა თავზე, დახედა ღორის ნაჭერს, წამოავლო ხელი და სახლში შეარბენინა. ოთახში მაგიდის გარშემო პატარები, ქალები და პაპაჩემი ისხდნენ, კინჭრის წვენს ინაწილებდნენ, ბებიაჩემმა მაგიდაზე დაღო ღორის ნაჭერი და მკითხა, ვისია და საიდან გაჩნდა თქვენს ხელშიო; როცა სახარებაზე დავიფიცე და სიმართლე მოვუთხრე, უველამ გულიანად იცინა, ბებიაჩემმა კი ღორის ნაჭერი ნავვის ორმოში ჩააგდო, მერე მე თავზე ხელი გადამისვა და მითხრა: რა გაცდუნებდეს შენი მარჯვენა, მოიკვეთე იგი! ნაქურდალით მუცელს კი ამოიყორავ, მაგრამ სულს გაიღატაკებო. მე მაშინა ვკითხე: ბები, სული რა არის? — ჭეშმარიტი სული არის სიყვარული სიმართლისა, პატიოსნებისა, მოყვანის გატანისა, სული ჭეშმარიტი ის არის, რომ არ იქურდო, არ იმკრებელო, მაღალი სული ღმერთის სიყვარულია, ღმერთი კი შენში უნდა არსებობდეს სულის სახიერებით... — ასე გაასრულა პაპაჩემმა ომისდროინდელი ბავშვობის მოგონება.

ბიჭები

ერთმანეთს უხმობენ ბიჭები,
ეჟო კი მიფრინავს იორღით,
ესოდან ესომი იჭრება:
ზაატა!

ზააუნა!
გიორგი!
ფრთებს ისხავს, ფრთებს ისხავს ბაღღობა,
მიფრინავს შრომით და ნუარღით,
ღაღობენ, ბიჭები ღაღობენ —
მე ვარო და ჩემი ნაბადი!
იციან, სიკეთე რას ჰქვია,
არიან ალაღად მიმნდობნი,
არც ერთი არ არის ბაქია,
ბიჭები, უბრალოდ, დიდობენ!
იციან მშობა და ვატანა,
ბონდი აქვთ იმ შთიდან ამ მთაშდის,
აფასებს დიდი თუ ზატარა
ტარიელს, ფრიდონს და ავთანდილს.
ელაშქროთ დღეები მშფოთვარე,
უთვლელი ჰქონოდეთ ასაკი,
სიკეთის, მშვიდობის მოთავუთ

— მანუჩარს
მამიას,
აკაეის!..

მხატვარი **ლალი ლომთაძე**

ლიკას სურვილი

კარგი კითხვა იცის გორდამ,
კარგი წერა — ხანოშ,
გაიხაროს დედიკომ და
გაიხაროს მამამო.
ქების ღირსი არის ილო, —
ლექსის თქმაში თამამობს,
ავთანდილი ავთანდილობს,
თამარი კი თამარობს.
ზააწინა ლიკა ცდილობს
წუენის ცრემლი დამალოს:
— ჩანთა მაინც შემიძინონ,
მეც სკოლაში წავალო!..

მონატრება

ნოდარ კაკელიძე

მირონმა მძიმედ, უხალისოდ ააბოტა საბარგოს და პაპამისის გვერდით ჩამოვდა. — მაშ მთვალთ, პაპავ! — მალულად შეათვალიერა მოხუცის ჩამოღვევითილი სახე.

— მივდივართ და ეგ არი, შვილო! — გატყეხილი ხმით მიუგო ოტია პაპამ და უკან მიტოვებულ, სტიქიისაგან გაპარტახებულ ნა-სოფლარს ნაღვლიანი მზერა მიადევნა, — მივდივართ და, ვინ იცის, კიდევ შეღირსება მამა-პაპის მიწაზე ფეხის დადგმა?

— შენა გგონია, აღარ დავბრუნდებით? — არ ისვენებდა მირონი.

— აბა, რაღას დაბრუნდება, შვილო. ბარ-ში ჩვენთვის ბინები აუშენებიათ საგულდა-გულოდ, ეზო-კარი მოუწყვიათ, საკარმიდამო მიწა გამოუყვიათ. არადა, როგორი დასანანია

ჩვენი მთა-ველი! ან ამ დევებივით აგულდა-გულ კოშკებს განა შეეღვოდა კაცი? ეგ, ძნელია, შვილო, ძნელი. შენი კერიასთანა ტკბილი და საყვარელი ამ ქვეყნად არაფერია!

— მერე ჩვენ ხომ მარტო არ მივალთ, პაპავ! ნახე, რამდენი მანქანა მოგვდევს! ავერ ხერგიანები, ფალიანები, მუშკუდიანები, ჯაფარიძეები! თუ იმ კოშკების მიტოვება გიმძიმს და ველარ ელვეი, როცა ძალიან მოგე-ნატრებიან, ჩვენც ავდგეთ და მოვიწაულოთ ხოლმე!

— პმ! — მწარედ ჩაეღიმა მოხუცს, — კარგ სიტყვას კი ამბობ, შვილო, მაგრამ განა მერეც შეეძლებ ამისშორეს ამოსვლას? დაებერდი, შვილო, მუხლები აღარ მემორჩილებიან, რა იცი, მერმის იქნებ ეზოშიც ველარ გამოვიდე, არამც თუ სვანეთში ვეახლო ჩვენს მამა-პაპის ნასახლარს!

მირონმა შენიშნა, როგორ აუკანკალდა ნიკაპი პაპას და როგორ მოუწყვილანდა თვალები.

კარგახანს ირახრახეს. ხან დაღმართები ჩაიარეს, ხან აღმართებზე გადავიდნენ და ბოლოს გაივკეს... აი, ორსართულიანი, თეთრი, ერთიერთმანეთზე მიჯრით მიწყობილი შენობები გამოჩნდა და მანქანებიც ერთ-ერთი შენობის წინ თავმოყრილი ხალხის წინ შეჩერდა. მეწინავეს ალისფერი ალაში ეჭირა და საბარგოს მგზავრებს ღიმილით უქნევდა...

— მშვიდობა თქვენს მობრძანებას! — ენერგიულად ჩამოართვა მან ხელი მირონის მამას. — აბა, როგორ მოგწონთ აქაურობა?

— პაპავ! — მიუბრუნდა მირონი პაპას, — ხომ ხედავ, რა ლამაზი ოდა სახლებია, შენ კი გულე ვეთანადრებოდა!

— ვხედავ, შვილო, ვხედავ! — თავი დაიქნია ოტია პაპამ, — ადამიანებს სიკეთე როგორ უნდა დაუკარგო, მაგრამ...

დღე დღეს მისდევდა, ღამე ღამეს და სვანებიც ნელ-ნელა შეეგუენ ახლებურ, ბარის ადათ-წესებს. მხოლოდ მირონის პაპა ოტია იყო გულჩათხრობილი და სიტყვაძუნწი. ადგებოდა თუ არა, დაითრევდა სამიფხა სკამს, გავიდოდა სახლის უკან მზის გულზე, ჩამოჯდებოდა კედლის ძირას და ნაღვლიანი თვალებით გასცქეროდა შორს, ლურჯად მოკამკამე გულზეად მთებს.

ერთ დღესაც, როდესაც მირონმა გაკვეთილები მოთავა და სკოლიდან შინისაკენ გამოსწია, გზად უჩვეულო აზრმა გაუელვა და მშენებლობისაკენ მოჰქუსლა. მირონის მამამ შეიღო რომ დინახა, მისკენ გამოსწია, მირონმა პაპის უგუნებობის მიზეზზე ჩამოუგდო სიტყვა.

— ვიცი! — უთხრა მამამ, — მაგრამ რა ვქნა, რა ვუშველო!

— რა ვქნათ და, რა იქნება, აგერ იქ, მოშიშველებულ მთაზე ერთი სვანური კოშკი რო აგაშენოთ, პაპ? მთელი სკოლა წამოვა მშენებლების დასახმარებლად.

— კარგი აზრია, შეიღო, მაგრამ აბა, როდის? — თავი გაიქინა სულხანმა, — ეს შენობა წამოთრამდვა ჩასაბარებელი... მემრის კი ვნახეთ!

— მემრისამდე ვერ გასტანს პაპა! — ჩაიბუზღუნა მირონმა.

— მოიცა! — თავი მოიქექა სულხანმა, — ერთი აზრი მომივიდა, წამო, მთავარ ინჟინერს ვეტყვი, თუ დაგვებაულდა...

მთავარმა ინჟინერმა გულდასმით მოუსმინა სულხანს. მერე მხრები აიწეჩა და თავი გადააქნ-გადმოაქნა.

— რა ვიცი, აბა, სულხან! მე პრაქტიკაში ამგვარი რამ ჯერ არ შემხვედრია. ან ტექნიკა მოერევა კი ამოდენა ნაგებობას?

— მორევა, შალვა! — დაბეჯითებით მიუღო სულხანმა, — კოშკს არტახებში მოვაქცევ, განივ და სიგრძივ ლატნებს დავატან, საძირკველში მოვჭრი, ამწე კრანით ავწევ და ლაფეტზე დავასვენებ! ისე ციმციმ ჩამოვიტან, კენჭიც არ გავარდება!

სულხანის ნააზრევმა იმარჯვა. იმ საღამოსვე მშენებელთა ბრიგადა სვანეთისაკენ დაიძრა. ცათ აბჯენილი კოშკი მალე საიმედოდ შებოჭეს და ფრთხილად დააწვინეს ლაფეტზე. მანქანა ტაატით დაიძრა ბარისაკენ. მესამე დღეს გვიან ღამით, სვანური კოშკი ადგილზე ჩაიტანეს და წინასწარ ამოშენებულ უზარმაზარ საძირკველზე დადგეს. შემდეგ ბეტონით ძირი გაუმაგრეს, არტახები შეხსნეს და აქა-იქ ამოგლეჯილი კედლის პირები საგულდაგულოდ შედგეს.

ერთ დღესაც თვით პაპამ ჩვეულოდ დაითრია სამეფნა და სახლის უკან უნიათოდ გააბოტა. კედლის ძირას ჩამოვლდა და შზერა

მთის კონწოხს ესროლა. უცებ თვალები გაუფართოვდა, ტუჩები აუცახცახდა. მერე წა-
მიიმართა, და მთელი ხმით იყვირა: *მირონს!*
ბიჭო, მირონ!

— რა იყო, პაპავ! — შინიდან გამოვარდა მირონი და პაპას გვერდით ამოუდგა.

— აბა, ერთი, შენს განარებას, აგერ იმ მთას დახედე, მართლა დგაას რამე თუ არა?

— დგაას მათშ! — ამაყად ჩაილაპარაკა მირონმა.

— ვიფიქრე, თვალები ხომ არ მდლალტობენ-მეთქი! — თრთოლვით წარმოთქვა ოტია პაპამ და ღობისაკენ ნაბიჯი გადადგა, მერე ზედ გადაებლოტა და მთისკენ ისე გაიქცა, რომ მირონს წამოწვევა გაუჭირდა. კოშკის შორიახლოს მოხუცი, თითქოს რაღაცას წაეყვანათ, შედგა. ერთხანს თვალით ზომავდა ნაგებობას, მერე მოკრძალებით მიუახლოვდა, კედლებს ხელები მოუცაცუნა, მკერდით მიეკრა და თავი მიადო. დაწვებზე დაპალუპით ჩამოსდიოდა სიხარულის ცრემლები...

მხატვარი ვაჟა ქარხული

გამარჯობა თქვენი!

გამარჯობა თქვენი, ახლად მომავალსო! მე, უკვე მიმავალი, ვეთხოვებთ და ვსწუხვარ, რომ საგულისხმო ანდერძად ვერას ვიტოვებთ, გარდა მარტო ხვეწნა-ვედრებისა: გიფვარდეთ თქვენი სამშობლო... თქვენი ერი, როგორც პირველი საფეხური კაცობრიობის მისწრაფებისა, რადგანაც სიყვარულშია ადამიანის ბედნიერება!.. მაგრამ მისთანა სიყვარულში კი, რომელსაც სარჩულად სიმართლედ და გულწრფელობა უძევს. უამისოდ ყოველგვარი შრომა ამაოა...

ააკი წარათელი

ააკი წარათელი

აღსდევ, გმირთ-გმირო, ნუ გძინავს,
მტრები გეხევა კარსაო,
რილად გითხრიან სმარეს,
ტკბილად გიმღერენ ზარსაო.

და შენ კი გძინავს! — ვერ ჰხედავ
ტკბილად ბანგ-შენასუამიო,
ვედარც გულს სმარობ, ვედარც სულს,
ლეში გამსდარსარ, გეამიო.

მაგრამ გულს მაინც არ ვიტყვს,
მას ვანაცვალეხ ეველასო,
სანამდის ვხედავ შორიდან
იმედის ცისარტყელასო.

გამოიღვიძებს ისევე
ფხიხლად, ძველებურადო,
და მეც ჩემს ჩანგურს ჩამოუჭკარავ,
დავმღერებ ჩემებურადო.

აღსდევ, გმირთ-გმირო, ნუ გძინავს,
გამოახილევ თვალიო,
შეისისლსორცეთ, რაც გაკლდესთ,
მოგკლვისთ მომავალიო!

საშუალო განათლება

შედეგიანი განათლება

1908 წელს საქართველოში ზემოთ აღინიშნა აკაკი წერეთლის სამწერლო მოღვაწეობის ნახევარსაუკუნოვანი იუბილე. იმავე წელს პოეტი მიიწვიეს აზერბაიჯანის დედაქალაქ ბაქოში. საიუბილეო დღესასწაულს ხელმძღვანელობდა ბაქოს ქართველი საზოგადოების გამგეობა, აზერბაიჯანელების მხრივ ორგანიზატორი იყო ცნობილი საზოგადო მოღვაწე მემდი აზიზბეგოვი.

ბაქოში გამართულ საიუბილეო საღამოზე აკაკის მიესალმნენ სხვადასხვა ერის წარმომადგენლები. დამსწრე საზოგადოების აღტაცება გამოიწვია უკრაინელი ახალგაზრდა ქალის გახიზვამ — მან აკაკის საჩუქრად გადასცა თავისივე ეროვნული სიამაყის — დიდი პოეტის ტარას შევჩენკოს პორტრეტი.

როცა აკაკიმ გულთან მიიტანა სამახსოვრო საჩუქარი, იქუბა ტაშმა. ხმაური რომ მიწვანდა, აკაკიმ სიამოვნებით გაიხსენა შეხვედრა შევჩენკოსთან პეტერბურგში, შემდეგ კი ქისაურბა სხვადასხვა ერის ხალხთა მეგობრობის მნიშვნელობაზე.

მეორე დღეს აკაკიმ აზერბაიჯანელ და ქართველ მსსპინძლებთან ერთად ქალაქის განაპირას, ბალახანაში, მუშათა უბანი დაათვალიერა. იქ იმ დროს ბევრი ქართველი მუშაობდა და პოეტს დაინტერესდა მათი საყოფაცხოვრებო პირობებით, ბავშვების სწავლა-განათლებით... თანმხლებმა, ნინო ხერხეულიძემ, რომელიც ნავთის მრეწველის, ნიკოლოზ დეკანოზიშვილის მეუღლე იყო, პოეტს მოკრძალებით მოახსენა: ჩემს სახლში გახსნილი მაქვს შინაური სკოლა ქართველი ბავშვებისათვის, სწავლა უფასოა და მოსწავლეთა რაოდენობა თანდათან იზრდება.

აკაკის ესიამოვნა, ქალბატონ ნინოს ხელზე ეამბორა, მერე კი განაცხადა: აქ იმდენი ქართველი ბავშვი ყოფილა, მათთვის მარტო შინაური სკოლა კი არა, მთავრობის დამტკიცებული, ნაკურთხი სასწავლებელი უნდა იყოს და ამ საკითხის შესახებ, თბილისში რომ დავბრუნდები, წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას მოვითათბირებო.

შემთხვევით პოეტს აქეთ-იქით ამოუღდა

ათი-თორმეტი წლის ორი შავგვერდმანი ბიჭი. აკაკიმ ორივეს აღერსიანად გადაუსწავს და მათი ვინაობა იკითხა. გამოირკვა, რომ ერთი თი სომეხი იყო, მეორე — აზერბაიჯანელი.

— აბა, ჩემთან ახლა ქართველიც მოვიდესო, — თქვა აკაკიმ და გადაავლო თვალი იქვე შეკრებილ ბავშვებს; ერთმა ლამაზმა, ცისფერ-თვალემა გოგონამ თავის თანატოლ ბიჭებს დაასწრო, აკაკის წინ დიმილთი გაჩურღა და, — აი, ქართველიც მოვედიო — ქართულად, მოკრძალებით უთხრა აკაკის.

პოეტმა სამივე ბავშვს ხელი მოხვია, სიყვარულით მიეხმარებოდა, მერე თავი მალდა ასწია და რუსულ ენაზე ყველას გასაგონად განაცხადა: კაკაკისეულ და-ძმებს გაუმარჯოს! მე მახარებს, რომ აქ, აზერბაიჯანელების დედაქალაქში, სხვადასხვა ერის შვილებს მეგობრულ ურთიერთობაში გხედავთ, და გულწრფელად მოგიწოდებთ, განამტკიცოთ ძმური კავშირი, რაც ჩვენი ძლიერების წყარო იქნებაო...

— ხალხთა ძმობის მომღერალ პოეტს გაუმარჯოს! — რიხიანად დაიძახა ვიღაცამ და იქუბა ტაშმა.

შატავარი ელვარდ აბოჯაძე

ასე გამოვქანის უალოდლოა ტყიდან

ვაიძახის შინდი:
— ფრინდით,
ფრინდით,
ფრინდით,
აქეთ ვადმოფრინდით,
ვისაც ვინდათ შინდი,
დაძვრანსული მშითა,
მოდით, მობრძანდითა!

ვაიძახის მუსხა:
— მოდით,
მოდით,
მოდით,
ჩემს შევობრებს ეველას
ვიძახებინძლებთ რკოთი!

აქ ვთველი ტოტი
მწიფე ნაყოფითა
— მოდით,
მოდით,
მოდით, —

გვიხმაბს ეველა ხიდან!
ვისაც წაბლი ვინდათ,
ვისაც ზღმარტლი ვინდათ,
ვისაც კენკრა ვინდათ...
აქეთ,
აქეთ,
აქეთ,
აქეთ მობრძანდითა...

ასე გამოვქანის შემოდგომა ტეიდან!

ჩიორას სამოსხა

ტეეში საკენკს რა გამოლევს,
ტეე თუ ტეეს ჰგავს, ტეე თუ ტეეობს.
სილით, კენკრით იხუნძლება
ეველა ბუნქი, ეველა ხეო.
ბუდისთვისაც ბეურგან არის
ტეის კუნჭული და კუთხეო,
სადაც მშვიდად ჩეკავს ბარტეებს,
სძინავს ღამე, ღაღობს დღეო...
ჰოდა, ტეეა, კარგი ტეეა
ჩიორასთვის სამოსხეო!

ნინო ბუჩარაშვილი

ბებიას ტახტზე მოუკეცია, წინ დამტვრეული კაკლით საესე გობი უდგას და არჩევს; ლებანს ცალკე აგროვებს თიხის ჯამფილაში, ნაჭუჭს ცალკე ყრის. გვერდით პატარა ავთო უზის, ისიც კაკალს არჩევს, ბებიას შველის, თავი ჩაულუნია და ბუნჩულა თითებით ნელ-ნელა გამოაქვს ნაჭუჭიდან ლებნები.

როცა დარჩევას მორჩნენ, ბიჭი სათამაშოდ გაიქცა, ბებია კი ნივთებით თავმობშული ჯამფილა მაგიდაზე წამოცალა, ხელისგულით თანაბრად გადაშალა, რომ კარგად გამშრალიყო.

ამის შემდეგ გავიდა რამდენიმე დღე და, ერთხელ ბებია მთამაშობაში გართულ ავთოს დაუძახა: „ცოტა ხანს მოდი ჩემთან“. ბიჭმა მაშინვე მიიღბინა. ბებია მომსხო ძაფის ერთი წვერი ავთოს სავერგვინზე დაადო, ჩაიტანა ძაფი, ჩაიტანა და ფეხის ქუსლებამდე რომ მივიდა, იქ მოწყვიტა. მერე ძაფი ნემსზე ააბნია და ბოლო გამოუნასკვა.

ბიჭი გოცებული უყურებს, ნეტავ რას აკეთებსო. ბებია არ დაავიანა, მალე გაანდო შვილიშვილს „საიდუმლო“, „შენ რომ კაკლის დარჩევა მიშველე, მე კიდევ ერთი კარგი, შენსივრძე გორგომიჭელა უნდა ავიგო და თათარაში გავივლო“.

ბებია მაშინვე დაიწყო ნივთების აბნევა, სულ მთელ-მთელ ლებნებს აბნევდა, გაჭრილი და ნატეხი ერთიც არ გააკარა. როცა მთლად ააბნია, ახლა სათაური ჩააბა და საჩხების სვეტზე მიჰკიდა.

ბიჭს ძალიან მოეწონა მძივივით ასხმული გორგომიჭელა, წამდაუწუმ მიიღბენდა ხოლმე სვეტთან, ხან შორიდან

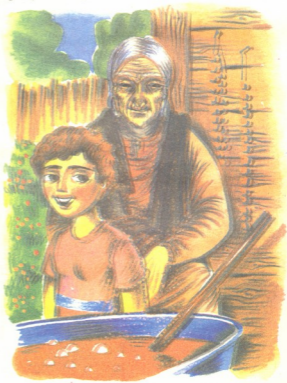
უყურებდა, ხან ახლოდან, თან ბებიას ვკითხებოდა:

— ბებო, როდის უნდა გავაკეთოთ თათარა?

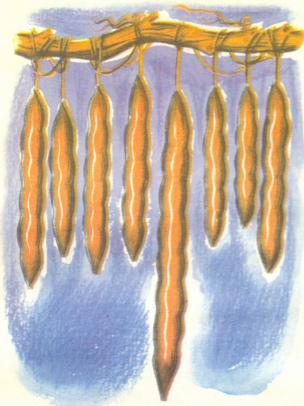
— მალე, შვილო, მალეო, — ჰპირდებოდა ბებია.

მართლაც დიდი ხანი არ გასულა, რომ ერთ დილას ეზოში ვეება ზედადგარი დადგეს, ზედ თუნუქის ნაჭკერი დაადეს, წყალში დაჭაბჭაბებული ნაცარი დააყარეს და ფქვილმოკიდებული ტკბილით საესე სპილენძის ქვაბი შემოდგეს.

ურევნ და ურევნ ხის დიდი კოვზით. ერთი წუთითაც კი არ აჩერებენ კოვზს. მალე მოწითალო მურკლები გამოჩნდა ქვაბში, ტკბილმაც შესქელება დაიწყო. ეხლა მარტო მორევა რას უშველიდა,

მხატვარი ვაჟა ქურხული

ართმევდნენ, ბოლოში თითს უშვებდნენ და ჩამოვარდნილ თათარის გემრიელ კიშპალს პირისკენ მიაქანებდნენ.

— გორგომიჭველა მომიტანეთ, ქა, გავავლოთ, სანამ თათარა ბევრია! — თქვა ბებიაშ.

გოგო-ბიჭები შეცვივდნენ საჩხეში, ჩამოიდეს სვეტიდან გორგომიჭველა და მოიტანეს. ბებიაშ მისი ბოლო ქვაბში ჩაღო, ზედ კოვზი დააჭირა, მიჰყვა, მიჰყვა და მთლად თათარაში ჩაშალა. კისერწავრძელებული გოგო-ბიჭები ლამის ქვაბში ჩამძვრალიყვნენ, თვალს არ აშორებდნენ ბებიას მხემოკიდებულ ხელებს, ერთი როგორ ამოავლებსო.

ბებიაშ კოვზით ზემოდან მიუსწორ-მოუსწორა გორგომიჭველას თათარა, მერე სათაურით ამოსწია, მაღლა ამოიტანა. ისე ლამაზად გაავლო, ერთი პატარა მურკლიც არ ამოჰყოლია, ნაწიბური ხომ არა ჰქონდა და არა ჰქონდა.

წაიდეს გორგომიჭველა და ხარიხაზე ჩამოჰკიდეს.

— ბიჭო, ერთიბეწო ხარ და ამოდენა გორგომიჭველა კი აუბნევიათ შენთვის. მარტო როგორ უნდა შეჭამო, კაცო, სულ რომ ცოტა, ოთხი-ხუთი ჩურჩხელა მაინც გამოიჭრება აქედან. — ეუბნებოდნენ ავთოს ბავშვები.

— თუ ძალიან გინდათ, თოვლს რომ ჩამოყრის, მოდით ჩემთან და თქვენც მოგიტეხავთ! — ჰპირდებოდა ტოლებს ავთო.

— თოვლი იქნება სულ არ მოვიდეს!..

— ახალი წელიწადი ხომ მოვა, მაშინ მოდით, დედა არ მომიკვდეს, მოგიტეხავთ!

— მოვალთ, მოვალთ, უსათუოდ მოვალთ! — ავიჟვივდნენ ბავშვები. გორგომიჭველა კი ეკიდა ხარიხაზე ჩუმად, ენკენისთვის თბილ შხეში შრებოდა და თან ოცნებობდა, როდის ჩაადნებოდა იმ პატარა გოგო-ბიჭებს ლამაზ ტუნებში.

კარგი მგარი დახელვა უნდოდა. დაშვებლებიც იქ იყვნენ — ღონიერი კაცები თუ ქალები, ზოგი აქაური, ზოგიც ქალაქიდან მანქანით სტუმრად ჩამოსული. რაც შეეძლოთ, უბავუნებდნენ ხის კოვზს ქვაბის კედლებს, ცდილობდნენ თათარაში შერეული მურკლები დაეშალათ, თორემ ჩურჩხელას ამოჰყვებოდა და დააუშნობდა...

დახილეს თათარა, ადუღეს, დააწითლეს და ახლა ჩურჩხელების გავლებას შეუდგნენ. ბებია თათარის ქვაბთან ჩადგმულ პატარა სკამზე ჩამოჯდა, კალთაში თხილისა და ნიგვზის ჩურჩხელები ჩაიწყო, სათითაოდ იღებდა, ნელა, ფრთხილად ავლებდა, ჩურჩხელას სიგრძეზე თათარის ნაწიბური ან მურკლიც არ ამოჰყვებოდა.

ქვაბთან გოგო-ბიჭები მიხროვილიყვნენ, ბებიას ამოვლებულ ჩურჩხელებს

ველიღური

იბღინებები უკვე,
 რაკი დიდი ვახდი,
 აღარ გვეკადრება,
 გვეთამაშო ლახტი!
 თანაც, დიდი რომ ხარ,
 ეველაფერი გაგდის!
 არ კადრულობ სიტყვას,
 რაკი დიდი ვახდი!
 თუ ხალათი მოგწონს,
 ადგები და ვახდი!
 სხუნანირი იუავ,
 სხუნანირი ვახდი!
 ლექვამა შეგოეუვა,
 შენ კი გვერდზე ვახტი!
 მშიშარა ხარ ისევ,
 თუმცა დიდი ვახდი!
 კაცის კარგ მოქცევას
 ჰქვია თურმე ტაქტი!
 არ გივარება ტაქტი,
 თუმცა დიდი ვახდი!
 მოდი ისევ ჩვენთან,
 გვეთამაშე ლახტი:
 შენც ჩვენსავით ახტი,
 შენც სხვებზევით დახტი!

სათვალე

უწირველეს ეოვლისა:
 ვინც დასცინის სათვალეს,
 ეველა, ჩემო სათუნა,
 უსინდისოდ ჩათვალე!
 ვინც დასცინის სათვალეს,
 სათვალთანს აწვალებს,
 სიბერემდე აცალე —
 დაიკოვებს სათვალეს!

მხატვარი მანანა შორილაძე

საქართველოს
 პ. რ. 3 6 5 ლი

დაბადებიდან 60 წელი შეუსრულდა ჩვენს საყვარელ პოეტს ზურაბ კახიანიძეს.

ჟურნალი „დილა“ თავის ნორჩ მკითხველებთან ერთად ულოცავს ამ ძვირფას თარიღს იუბილარ პოეტს.

თაკვების პაემიღველი

ზურაბ კახიანიძე

მათე ბიჭმა,
ა, იმ კვირას,
შიშისაგან გათანგული
ორი თაგვი დაიჭირა
დაჯანგული სათაგურით.
— თქვენს გამოა,
სასვალით
აღარ შეგვრჩა კაკალიო...
ხომ გაებით?
აწი, ვერა,
ვერ გიშველით კანკალიო.
მერე ჯონსე გამობმულ
მოსხმარტაღე კუღებით
მხარსე გადაიკიდა
მათემ კაკლის ქურდები.
შემოერტყენ ბავშვები:
— საით მიგაქვს აკილო?

მათემ:
— საით მიმაქვსო? —
ბაზრად უნდა გავუიღო!
— რას ამბობ,
ხომ არ გავიქდი?! —
ბავშვებს ბუტყღათ ხითხითი.
— იცინეთ, თავვეებს გავუიღი,
ახალ სათაგურს ვიუიდი.
და ბაზარში მათეს ხმა
ისმის ჟურისწამღები:
— აბა, კაი თაგვები!
— აბა, კაი თაგვები!
გაფხორილი ინდაური
გადბრუნდა სიცილით:
— ან ხარ ჭკუაშხიარული
ანდა საქმემიცილილი.
იქით იხვი ფრთავაღლით

მხატვარი: თეატრალური პედაგოგი

ფიზი ჩხატინი

ვახვანუბა: — ვანყო!
თავებს უიღინენ ბახარში,
დღეს ზირველად ვახყო.
აქ ქათამი აკრიახდა:
— ალბათ, გადავირევიო,
ვინ იქნება, კატის გარდა,
მაგ თავუების მეიდეულიო.
სსენება და ერთის ნაცვლად
ორი კატა გაჩნდა სწრაფად:
— როგორ ვიდი მაგ წრუწუნებს,
ჰკითხეს, — მვირად თუ იაფად?
— თუ იკითხეთ, მენდეთ, აუ!
თავუებია სანაქებო.
თითო მანეთს თითო შაურს
არაფრით არ დავაკლებო.
აიფხორნენ კატები:
— სადღური ბრძანდებით?
თავუის ფასი თუ არ ვიცით,
წეალში გადავვარდებით.
„შიაუ!“ — ერთად დაიჭეაულეს,
ემბე ფასად შენვე გეავდეს.
შენგან გვიკვირს, რომ ბახარში
ვაჭარივით იქცევიო,
ისე კკითხეთ, თორემ თავუში
გროშის არ ვართ მიმცემიო.
კატის ხმა რომ გაიგონეს,
გადიროვნენ წრუწუნები.
შენტნენ მათეს მხარზე სიმწრის
ოფლით მთლად გაწუწულები.
იქით-აქეთ, ფართიფურთით
გაიქანნენ თავუნები
და ერთმანეთს მოსწედნენ, კუდით
მაგრად გადანასკულები...

აქ ამბავი მთავრდება,
გზას გაუვია მათე შინ,
თავუნები კატებმა
შუქთად იგდეს თათებში.

ჩუმად! — დუმან ბიჭები, —
ჩუმად, ჩუმად, ჩუმად!
ვის ელიან ზაწიები? —
ვის და — კეთილ სტუმარს.
გაფხუძდებით, გაფხუძდებით,
აღმოსდება მთვარე;
ბუსზუნებენ დათუნები,
— ჩართონ ფირი მალე!
მოლოდინში გართულია
შეხეთ, ციუვიც ციდა!
ვის გვეწვევა, დათუნია,
დღეს ზღაპრების მხრიდან?
ვის ელიან? —
მხის ფერიას,
მხის რაშს,
ზანას კეთილს...
— ეველა მხარეს გვირჩევნია
ზღაპარ-არაკეთი!

მხატვარი ლალი ლომთაძე

კომბოსტო

კომბოსტოც მეთად გასახელებული მცენარეა, მის მოდგმაში, გვარში, ასამდე სახეობას ითვლიან. კომბოსტოს სამშობლოდ აღიარებულია ჩინეთი და ხმელთაშუა ზღვის სანაპიროები. აქ დღესაც ბევრგან გვხვდება მისი ველური სახეობანი: მიწისმხალა, რაფსი, თალგამი, შალგი და სხვა. კულტურული კომბოსტო კი დღემიწის თითქმის ყველა მხარეში მოჰყავთ. ჩვენს ქვეყანაში ბოსტნეული ნათესების 30% კომბოსტოს უჭირავს.

სამხრეთის თბილ ქვეყნებში შედარებით ადვილია კომბოსტოს მოყვანა. მთავარია ჩითილის დროზე დარგვა, გამარგვლა, გათონა, მორწყვა, მაგრამ არის ადგილები, სადაც კომბოსტო ძალიან თვითნებობს. ზოგი კომბოსტო დიდ თავს იკეთებს, მაგრამ ის თავი ფუყეა, ადამიანის საკვებად უმაქნისი, ზოგი კომბოსტო სულაც არ იკეთებს თავს, მთლიანად ფოთლებად არის ქცეული, ზოგი კი დევ ულორტებად არის ასული. ჭიშუე და ადგილზეცაა დამოკიდებული კომბოსტოს მოყვანა — ზოგან ძალიან ნესტია, ზოგან — სიმშრალე, ზოგან ქარები. ამიტომ მოსავალიც სხვადასხვანაირია.

დიდ ინგლისელ ბიოლოგს ჩარლზ დარვინს კომბოსტოს ერთი ყვავილოვანი ჭიში ლა-მანშის სრუტეში მდებარე პატარა კუნძულ ჭერსიზე ენახა. წამოიღო იქიდან ჩითილები და თავის ეზოში დარგა.

კომბოსტოები სწრაფად გაიზარდნენ, ასაკვავებლად რომ ემზადებოდნენ, ისეთი ულორტები წაიღეს ცისკენ, ტყეს დაამ-

სგავსეს ბიოლოგის ეზო. ზოგი ულორტი ხუთ მეტრზე და მეტზეც კი იყო გაშლილი, იქ, კენწეროზე, კაპკაქებმა გაიკრუსნა უღებები.

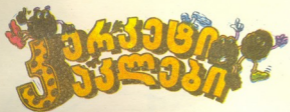
ეს ამბავი ძალიან გახმაურდა. უურნალმა „მებაღეობის ქრონიკებმა“ სტატია დაბეჭდა: „შეშები კომბოსტოდან“. მაგრამ ხალხს მანც და მანც დიდად არ გააკვირვებია, რადგან თურმე, დარვინამდე იყენებდნენ კომბოსტოს ულორტებს ლატნებად, ჭიგოებად და სხვა.

კომბოსტო დღეს დიდად გავრცელებული საბაზრო კულტურაა. ადამიანები მას მიირთმევენ ნედლად, მოთუშულს, შემწვარს. ამარილებენ, ამწინილებენ, აკონსერვებენ და დიდი ხნით ინახავენ. კომბოსტო ბევრ სასარგებლო ნივთიერებას შეიცავს. აქვს გამორჩეული დიეტური და სამკურნალო თვისებები.

დიდი მოსავალი იცის კარგად მოვლილმა კომბოსტომ. ერთ ჰექტარზე 900 ცენტნერიც კი აუღიათ, ზოგი თავი ისეთი დილია და მკვრივი, მანდილოსნებს უჭირთ მისი აწვევა.

დიდი ხანია, რაც კომბოსტო ჩვენში, საქართველოშიც, მოჰყავთ. არსებობს ადგილობრივი ჭიშებიც: ხარისთვალა, ხარისგულა, ღანირული, მესხური ბერბუკულა, კეჟერა და სხვა.

წიგნი

გამოცემის 1904 წლიდან.
საქ. კვ. ც-ის გამოცემულია.

შთავარი რედაქტორი
რეკავაზი 0666033010

სარედაქციო კოლეგია: მუშარდ აბო-
ქაძე, მანანა ანისაძე, ლამარა ბაბუა,
სოსო ბოგვაშვილი, ვერი ღვინტი-
შვილი, სოლომონ ლეჟინსკი, ვიქტორ
ლუილა მამია, გელა ლოსაბერიძე,
მამია მარგალიტიანი, ჯურჯანი-
ანიანი, თინათინ ნალაური (პ/შე, მდი-
ვანი), გივი ძეგლაძე, გივი მთავარი.

სამხატვრო რედაქტორი
გიორგი გრიგოლიანი

ტექნიკური რედაქტორი
ანა წიგნაძე

შესამართი: რედაქციის, გამომცემლობის,
სტამბის—თბილისი, მ. კოსტავას 14. ტელ.:
მთ. რედაქციის 93-41-30, 93-98-16;
პ/შე, მდივნის 93-10-32, 93-98-18; საბჭ.
რედაქციის—93-98-18; განყოფილებუ-
ბის 93-98-19.

გადაეცა ასაწილად 29.06.90 წ., ხელმო-
წერილია დასაბეჭდად 20.09.90 წ. ქა-
ღალის ზომა 60x90¹/₈, ფის. ნაბ.
ფურც. 2,5. ტირაჟი 141.500, შეკვეთა
№ 1465

ყდაზე ნახატი
მუშარდ აბოქაძის

«Диал» («Утро») Отпечатано в ти-
пографии издательства ЦК КП Грузии.
Главный редактор Реваз Инаншви-
ли (тел. 93-41-30).
Адрес редакции и издательства:
380096, г. Тбилиси ул. Костава, 14.
Объём 2,5 печатных листа, тираж
141.500. Заказ №1465

ქართული კალენარი

შოთა სოლომონი

ღიღინ-ღიღინ-ღიღინით,
ტუნსე ღიმილ-ღიმილით,
ღვინით, ლეღვით, ლეღვლით
სუფრის გაშლა შესმელით.
ღრიჭოებში იღვრება
ღარტაუში რომ ღვარია.
ღარი მღერის ღუღუნით,
ღელეს გაუსწარია.
მღერის ქვევრი — ღიღინებს
შემოდგომის არიას.

ფიქრია ქაჩიანი

მოთფიცხეთ

ავიღოთ ასანთის 24 ღერი. დავაწყოთ კვადრატუ-
ლად სამ-სამი ღერი, ისე, რომ თთხივე მხარეს იყოს
ცხრა-ცხრა.

აი ასე: III III III

III III

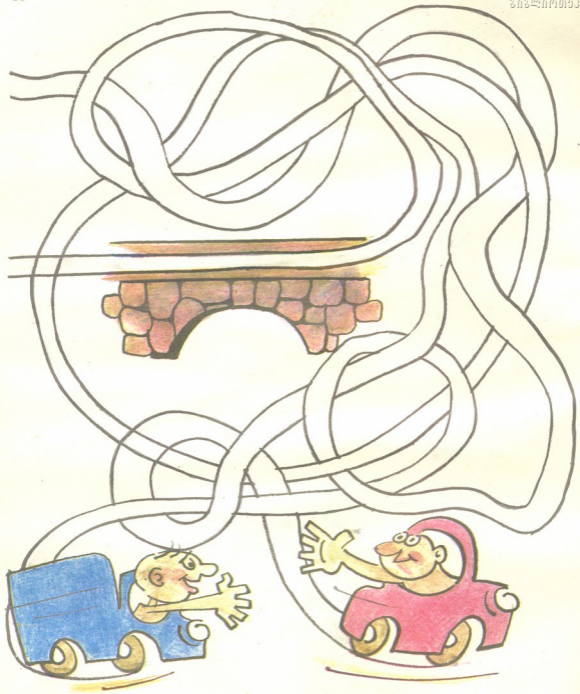
III III III

დავამატოთ 8 ღერი და დავაწყოთ ისე, რომ კვლავ
თთხივე მხარეს გამოვიდეს ცხრა-ცხრა. შემდეგ და-
ვაკლოთ 12 ღერი და დავაწყოთ ისე, რომ თთხივე მხა-
რეს კვლავ იქნეს ცხრა-ცხრა.

667/123

შატავრი ბესიკ ზუბაშვილი

როგორმა ავტომანქანამ გაიარა ხოლზე?